

<p>فصل: دوم (هویت) درس: دوازدهم نام طراح: محمود یعقوبی سرگروه جامعه‌شناسی شهرستان زیرکوه</p>	<p>به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی کشوری علوم اجتماعی و سواد رسانه تولید شده در استان خراسان جنوبی</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب: جامعه‌شناسی (۱) سال تحصیلی: ۱۳۹۹-۱۴۰۰</p>
---	--	--

عنوان درس: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)

«ارتباط جهان‌های اجتماعی در چه صورتی به تحولات فرهنگی منجر می‌شود؟».....

۱- روابط جهان‌های اجتماعی با یکدیگر به چه اشکالی می‌تواند وجود داشته باشد؟

الف) روابط گاهی در محدودهٔ هنجارها و نمادها یا در شیوه‌های زندگی است.

ب) گاهی در سطح عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی است.

۲- در چه صورت یک جهان اجتماعی زمینه‌گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد؟

اگر جهان اجتماعی با **حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود**، با جهان‌های اجتماعی دیگر تعامل و داد و ستد داشته باشد و در محدودهٔ هنجارها و شیوهٔ زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

۳- جهان اسلام در سده‌های نخستین رویارویی با جهان‌های اجتماعی دیگر، چگونه به تعامل با آنها پرداخت؟

جهان اسلام در سده‌های نخستین رویارویی با جهان‌های اجتماعی دیگر، با **حفظ هویت فرهنگی** خود به تعامل با آنها پرداخت و به همین دلیل، عناصر سازگار با هویت خود را از آنها گرفت و در موارد مورد نیاز، به بازسازی آن عناصر پرداخت.

۴- جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، کدام عناصر این فرهنگ‌ها را پذیرفت؟ چرا؟

به دلیل اهمیتی که اسلام برای عقل و عقلانیت قائل است، جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها **عناصر عقلی** این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود در دانش‌های مختلف آنها دخل و تصرف کرد و **اساطیری و مشرکانه** آنها را نپذیرفت.

۵- مسلمانان کدام آثار و علوم یونان و روم را ترجمه کردند و کدام آثار آنها را هاراکردند؟

مسلمانان آثار فلسفی، پزشکی، ریاضی و نجوم یونان و روم را ترجمه کردند ولی آثار تاریخی، ادبی، افسانه‌ها و اسطوره‌های

آنها را رها کردند.

۶- در چه صورت دادوستد فرهنگی، به لایه های عمیق یک جهان اجتماعی سرایت می کند؟

اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان های دیگر، بر **عقاید و ارزش های** خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه های عمیق آن سرایت می کند.

۷- در چه صورت یک جهان اجتماعی، در تعامل با جهان های دیگر، دچار تحولات هویتی می شود؟

اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان های دیگر، بر **عقاید و ارزش های** خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه های عمیق آن سرایت می کند. و در صورتی که به مرور زمان، به عقاید و آرمان های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می شود.

۸- جهان اجتماعی ای که در مسیر تحولات هویتی، جهان اجتماعی دیگری را قبول کند، به آن

ملحق می شود. **ارزش ها و عقاید**

۹- فرهنگ هایی مثال بزنید که در مواجهه با جهان اسلام دچار تحولات هویتی شدند و به جهان اسلام ملحق شدند؟

جهان اسلام در رویارویی با فرهنگ های دیگر، زمینه **تحولات هویتی** آنها را پدید آورد. بسیاری از فرهنگ ها همانند **مصر و**

ایران و... در تعامل با جهان اسلام، عقاید و ارزش های توحیدی آن را پذیرفتند و به آن ملحق شدند.

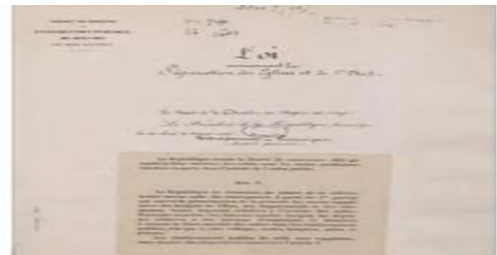
■ مصر در تعامل با جهان اسلام و پذیرش عقاید و ارزش های توحیدی آن، دچار تحولات هویتی شد.

۱۰- چگونگی تحولات هویتی غرب، طی جنگ های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی را توضیح دهید.

جهان غرب طی جنگ های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی لایه های آن، بدون اینکه به جهان اسلام بپیوندد، تحولات هویتی پیدا کرد، با عبور از **عقاید و ارزش های مسیحیت قرون وسطی**، به **عقاید و ارزش های دنیوی و سکولار** روی آورد و **هویت جدیدی پیدا کرد**.

■ نمونه ای از کتاب های منتشر شده این عربی در غرب

■ جمهوری خواهان لاتیک فرانسوی در سال ۱۹۰۵ م قانونی را به تصویب مجلس ملی فرانسه رساندند که براساس آن دین از آخرین عرصه های حضور اجتماعی خود حذف شد.

۱۱- یک جهان اجتماعی در ارتباط با جهان های اجتماعی دیگر، چه هنگامی به دادوستد و تعامل می پردازد؟

جهان اجتماعی هنگامی به داد و ستد و تعامل می پردازد که اعضای آن، به **طور فعال و خلاق** براساس نیازها، مشکلات و **مسائل خود**، با جهان اجتماعی دیگر رویارو شوند.

۱۲- در چه صورت یک جهان اجتماعی در ارتباط با جهان های اجتماعی دیگر دچار خودباختگی فرهنگی می شود؟

اگر اعضای آن **میهنوت و مقهور** جهان اجتماعی دیگر شوند و در نتیجه، **حالت فعال و خلاق** خود را در گزینش عناصر فرهنگی

دیگر از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می شوند؛ در آن صورت عناصر فرهنگی دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به صورت تقلیدی فرا می گیرند.

۱۳- چرا جهان اجتماعی خودباخته، نه می تواند فرهنگ گذشته خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه می تواند آن را رها کند و از آن بگذرد و به جهان اجتماعی دیگری که مبهوت و مقهور آن شده است، ملحق شود؟

چون جهان اجتماعی خودباخته، به **روش تقلیدی** عمل می کند و **ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می دهد**.

۱۴- به چه دلیل بسیاری از جوامع غیرغربی، در رویارویی با جهان غرب، به خودباختگی فرهنگی گرفتار شدند؟ بسیاری از جوامع غیرغربی، در رویارویی با جهان غرب، به دلیل اینکه **مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتند**، به خودباختگی فرهنگی گرفتار شدند.

۱۵- منظور از «غرب زدگی» چیست؟

خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را «**غرب زدگی**» می نامند.

کلیه‌ای کوچک به سبک نقاشی‌های اروپایی روی کاشی‌های ایرانی (کاخ گلستان)

رواج غذاهای آماده و نوشیدنی‌های گازدار ناسالم

«از خودبیگانگی فرهنگی چیست؟»

۱۶- در زبان فارسی «.....» در مقابل خودی به کار می رود.

بیگانه

۱۷- به وضعیتی که انسان با خودش بیگانه شود. «.....» می گویند. اگر جهان اجتماعی دچار از خود

بیگانگی شود به آن «.....» گفته می شود.

«از خودبیگانگی» - «از خودبیگانگی فرهنگی»

چشم هنر شیراز. مراسمی خارج از معیارهای اخلاقی بود که از سال ۱۳۴۶ در شیراز و به ریاست فرح بهلوی برگزار می‌شد و یکی از نشانه‌های ابتذال رژیم پهلوی و ترویج سیاست‌های غرب‌گرایانه بود. سفیر وقت انگلستان در ایران در خاطرات خود آورده است که به شاه گفتم که اگر چنین نمایشی در شهر منجستر اجرا می‌شد، کارگردانان و هنرپیشگان جان سالم به‌در نمی‌بردند. شاه مدتی خندید و چیزی نگفت. (خاطرات دو سفیر، ویلیام سولیوان و سر آنتونی پارسونز)

در تاریخ ۲۵ اسفند ۱۳۵۴ خورشیدی، با تصویب مجلس شورای ملی و مجلس سنا، گادشماری شاهنشاهی، تقویم رسمی کشور شد. در این مصوبه مبدأ تقویم خورشیدی از هجرت پیامبر اسلام به تاریخ تقویمی تاج‌گذاری کوروش تغییر یافت.

۱۸- معانی از خودبیگانگی فرهنگی را نام ببرید.

الف) از خودبیگانگی **تاریخی** ب) از خودبیگانگی **حقیقی (فطری)**

۱۹- چه زمانی یک جهان اجتماعی، دچار از خودبیگانگی تاریخی می شود؟

اگر **جهان اجتماعی، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند**، دچار از خودبیگانگی تاریخی می شود. جوامع خودباخته ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می برند، به این معنای از خودبیگانگی گرفتار می شوند.

۲۰- چه زمانی یک جهان اجتماعی، دچار از خودبیگانگی حقیقی (فطری) می شود؟

اگر **عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود**، آن جهان دچار از خود بیگانگی حقیقی (فطری) می شود.

۲۱- جهان های اجتماعی که براساس فطرت انسان شکل نگرفته اند و از عقاید و ارزش های حق برخوردار نیستند چه پیامدی برای انسان هادارند؟

الف) مانع از آن می شوند که انسان ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند.

ب) در این جهان های اجتماعی، انسان ها از حقیقت خود و هستی دور می مانند.

ج) تصویری که از انسان ارائه می شود، سرابی از حقیقت است.

د) فطرت آدمی در این جهان به آرامش نمی رسد و به اضطراب و تشویش گرفتار می شود.

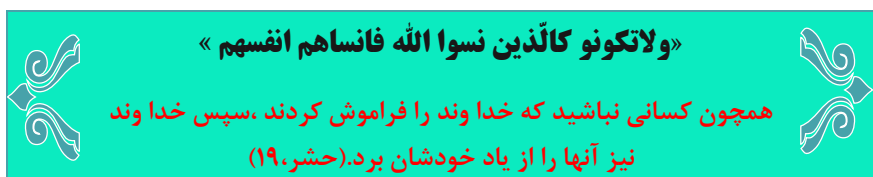
و) در نهایت، انسان سر به عصیان و اعتراض برمی دارد.

۲۲- از نظر قرآن، انسان چه هنگامی به شناخت حقیقت خود و جهان می رسد؟

از نظر قرآن، انسان هنگامی به شناخت حقیقت خود و جهان می رسد که با **نگاه توحیدی** به خود و جهان بنگرد.

۲۳- قرآن کریم، علت فراموشی انسان از خود را چه می داند؟

قرآن کریم **فراموش کردن خداوند** را سبب فراموشی انسان از خود می داند.

۲۴- پیامد نگاه توحیدی به جهان و خود، برای انسان چیست؟

براساس این نگاه، تنها جهان اجتماعی توحیدی است که درهای آسمان و زمین را به روی انسان می گشاید و او را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا می کند. انسانی که به خودآگاهی می رسد، خویش و جهان را آیات و نشانه های خداوند می یابد و همواره انیس و همنشین خداوند است.

۲۵- کدام جهان های اجتماعی، آدمی را از حقیقت جهان و خود بیگانه می کند؟

جهان اجتماعی مشرکانه، اساطیری و جهان اجتماعی سکولار و دنیوی.

تبیین کنید..... صفحه ۹۹.....

غرب زدگی جوامع غیر غربی مهم ترین مانع تعامل آنها با جهان غرب است. به نظر شما این جوامع برای دستیابی به تعامل با جهان غرب باید چه مسیری را بپیمایند؟

این جوامع باید با مشخص نمودن هویت فرهنگی خود و تاکید بر ارزش ها و باورهای خود به گونه ای فعال و خلاق، عناصر مثبت فرهنگی را مشخص نموده و عناصر منفی را اصلاح نمایند و براساس نیازها و مسائل درون فرهنگی خود با فرهنگ غرب روبرو شوند و تعامل داشته باشند و در پذیرش عناصر فرهنگی دیگر به صورت منفعل عمل نکنند بلکه تحقیق و گزینش کنند و سپس مسیر درست فرهنگی را برای خود ترسیم نمایند.

تحلیل کنید..... صفحه ۱۰۱.....

از خود بیگانگی تاریخی و حقیقی چه ارتباطی با هم دارند؟ آیا اگر جهان اجتماعی به یکی از معانی از خود بیگانگی دچار شود، ناگزیر به دیگری هم مبتلا می شود؟ یا ممکن است جامعه ای در یک معنا از خود بیگانه نباشد، ولی در معنای دیگر، از خود بیگانه باشد؟

دراز خودبیبگانگی تاریخی، فرهنگ تاریخی جامعه به فراموشی می رود فرهنگ فراموش شده می تواند حق یا باطل باشد. علل رویگردانی از فرهنگ تاریخی می تواند مختلف باشد. فرهنگ فراموش شده الزاماً بازدارنده افراد از حقیقت جهان و انسان نیست اما دراز خودبیبگانگی فطری (حقیقی) ارزش های یک جامعه بازدارنده افراد از شناخت حقیقی خود و جهان هستی است لذا گاهی بین این دومی توان ارتباطی مشاهده کرد مثلاً مردمانی در جامعه ای زندگی می کنند که ارزش های آن مانع شناخت انسان و هستی می باشد در تکاپوی آن برمی آیند که این فرهنگ رابه دست فراموشی بسپارند و از آن دست بکشند بنابراین این دواز خودبیبگانگی می تواند گاهی در هم تنیده شوند و گاهی بی ارتباط باهم باشند. مثلاً جوامع غربی ممکن است دچار از خودبیبگانگی تاریخی نشوند ولی دچار از خودبیبگانگی فطری گردند غرب با اینکه در زمینه های مختلف پیشرفت نموده و از خودبیبگانگی تاریخی را تجربه نکرده است ولی به خاطر عدم توجه به فطرت و حقیقت انسان و همچنین عدم داشتن نگاه توحیدی به انسان و جهان دچار از خودبیبگانگی فطری شده است.